

HAMERSKÝ POTOK o.s.

Nežárecká ulice 103/IV

377 01 Jindřichův Hradec

IČO 266 50 762

Jindřišské údolí

lokalita vykoupená v rámci programu

„Místo pro přírodu“

Průzkum vybraných skupin bezobratlých 2009

ÚVOD:

Tato práce vznikla díky podpoře z programu Ochrana biodiverzity, koordinovanému Českým svazem ochránců přírody (dále ČSOP).

Na průzkumu bezobratlých se podíleli zejména členové sdružení Hamerský potok o.s. a ZO ČSOP Kněžice. Zkoumáno bylo území, které je součástí tzv. Jindřišského údolí a to část, která byla v roce 2007 vykoupena ČSOP z programu Místo pro přírodu.

CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ:

Jindřišské údolí je území ležící cca 4 km východně od Jindřichova Hradce, podél toku Hamerského potoka nad obcí Jindřiš. Tok Hamerského potoka v tomto úseku je poměrně citlivě upravovaný. Kolem jediného jezu, který se ve zkoumaném úseku nachází, byl vybudován rybí přechod. Dno potoka je kamenité, místy s bahnitými, nebo písčitými nánosy.

Niva potoka bývala luční a bývala obhospodařovaná jako louky. Později byla většina nivních luk ponechána ladem. Před asi 5 lety došlo k obnovení údržby luk, od roku 2008 je část nivy nepravidelně pasena. Na úpatí svahů se nachází několik pramenišť, takže louky v nivě jsou pomístně silně podmáčené. Pro zvýšení biodiverzity stanovišť byly v nivě vyhloubeny tři tůně, dvě průtočné, jedna zásobená vodou z průsaků.

Svahy údolí jsou porostlé lesem. Nejstrmější partie svahů jsou porostlé lesy velmi málo ovlivňovanými člověkem a to zejména esem suťovým sv. Tilio-Acerion. Některé části horních partií k jihu obrácených skalnatých svahů jsou pak porostlé lesy s charakterem acidofilních doubrav až reliktních borů. Část svahů je pak porostlá kulturními lesy s převahou jehličnanů. I tyto kulturní lesy jsou však poměrně významné jednak vysokým (cca 20%) podílem jedle bělokoré, jednak významnými druhy v keřovém a bylinném patře – zimolez pýřitý, zimolez obecný, dřípátka horská ap.

Ve zkoumaném úseku údolí bylo zaznamenáno několik alespoň regionálně významných druhů rostlin, například – bledule jarní, dymnivka bobovitá, hrachor jarní, plicník tmavý, zimolez pýřitý, dřípátka horská, oman hnidák, kaprad' rozkladitá aj.

Z obratlovců je znám výskyt 6 druhů obojživelníků (viz tabulka), z nichž vyzdvihnout můžeme nález čolka velkého zaznamenaný v roce 2009 a 3 druhů plazů (slepýš křehký, užovka obojková, užovka podplamatá). K nálezu užovky podplamaté došlo také v roce 2009. Z významných ptačích druhů v území hnízdí například skorec vodní, ledňáček říční, datel černý. Hamerský potok jako loviště využívá vydra říční. Z významnějších druhů bezobratlých živočichů byl dříve zjištěn výskyt velevruba malířského a vzácně také velevruba nadmutého a brouka *Omalysus fontibellaquei*.

METODIKA:

Průzkum byl prováděn několika metodami. Jednak obchůzkou ploch s pozorováním zástupců bezobratlých živočichů a sběrem jednotlivých zaznamenaných jedinců, obhlídkou míst, kde je pravděpodobnost nálezů některých skupin a determinace na základě jejich pobytových známek (xylofágní brouci a jejich požerky). Dále bylo prováděno smýkání vegetace, sklepávání z dřevin a prosívání. Terénní pochůzku se zaměřením na čeled' Cerambycidae provedl L.Skořepa, který vzhledem k termínu návštěvy vycházel zejména z požerků.

Největší množství materiálu bylo získáno pomocí zemních pastí. Ty byly umístěny do čtyřech transektů jejichž poloha byla zvolena tak, aby byly zastoupeny čtyři základní biotopy v území se vyskytující – luční niva udržovaná managementem (střídavě kosení a pastva ovčí)-dále značeno pastvina, luční niva ponechaná vlastnímu vývoji - dále značeno-lado, smíšený les s převahou jehličnatých dřevin (smrk ztepilý-cca 70%, jedle bělokorá-20%) – dále značeno les jehl., smíšený les s převahou listnatých dřevin – dále značeno les list. Materiál determinovali zejména Petr Hesoun (část brouků, rovnokřídlí, švábi, škvoři, motýli, vážky, srpice) a Aleš Jelínek (pavouci). Část materiálu byla determinována nebo revidována V.Křivanem (Curculionidae, Cantharidae, část Scarabaeidae, část Carabidae), D.S.Boukalem (Dryopidae, Elmidae), L.Skořepou (Scolytidae, Cerambycidae) a L.Dvořákem (část Silphidae).

Materiál střevlíkovitých brouků (Carabidae) ze zemních pastí byl pak použit ke srovnání lokalit pomocí „Indexu komunity střevlíkovitých“ a „Shannonova indexu diverzity“.

VÝSLEDKY:

Celkem byly v pastech zjištěny 42 druhy střevlíků (Carabidae) ve 461 kuse. Mimo pasti byly pak zaznamenány další 4 druhy v místech, kde byly uloženy pasti. Mimo tyto detailněji posuzované plochy byly ještě nalezeny druhy *Cicindela campestris* (§3), *Paranchus albipes*, *Notiophilus biguttatus*, *Bembidion dentellum*. Celkový počet zjištěných u střevlíkovitých brouků je tedy 50 druhů.

Jednotlivé nálezy jsou zaznamenány do přiložené tabulky. V tabulkách č. 1 a 2 je uveden materiál čeledi Carabidae. Jsou zde rozlišena jednotlivá stanoviště, datum výběru pasti, případně datum nálezu, pokud byl doklad zjištěn jinak než v zemní pasti. V tabulce č.3 v příloze jsou uvedeny druhy mandelinkovitých a kovaříkovitých brouků a řádu rovnokřídlých, opět dle stanovišť. Uvedeno je u mandelinkovitých brouků i to, zda se jedná o druh eurytopní (E) nebo stenotopní (S).

V tabulce č. 4 je pak soupis zjištěných druhů dle jednotlivých řádů, v případě brouků i podle čeledí bez uvedení stanoviště. Do této tabulky byly pro úplnost zařazeny i v letošním roce zjištěné druhy obojživelníků. Ve všech tabulkách je uvedeno, zda se jedná o druh ohrožený a stupeň ohrožení. Pro stupně ohrožení jsou použity zkratky dle červeného seznamu (EN-ohrožený, VU-zranitelný, NT-téměř ohrožený) a v případě, že je druh zapsán ve vyhlášce č. 395/1992 Sb., je ohrožení označeno paragrafem a stupněm ohrožení - §3-ohrožený druh, §2-silně ohrožený druh, §1 – kriticky ohrožený druh.

Tab.1 – Carabidae – materiál ze zemních pastí

Carabidae		materiál z knihy pastva																			
druh	reliktn ost/ ohrože ní	lado					pastvina					listnatý les					jehličnatý les				
		18. 5.	17. 6.	4. 8.	21. 9.	24. 10.	18. 5.	17. 6.	4.8 .	21. 9.	24. 10.	17. 5.	18. 6.	4. 8.	25. 9.	17. 5.	18. 6.	4. 8.	25. 9.		
Carabidae																					
Abax parallelepipedus	A	-	-	1	1					1		3	23	32	5	2	4		1		
Abax parallelus	A	7	2	4	3		-	2	3	4	1	2	-	2							
Agonum afrum	A										1										
Agonum sexpunctatum	A						-	1	-	-											
Agonum viduum	A						1	-	-	-	2										
Bembidion mannerheimi	A	3	1	-				1		-	1										
Bembidion tetracollum	E						-	-	-	1											
Bembidion tibiale	A						-	1	-	-											
Carabus granulatus	E	6	1	-			11	6	4	2											
Carabus hortensis	A	-	-	2								-	12	1	1	2	2	-	1		
Carabus intricatus	A									-						1	-	-			
Carabus nemoralis	A						1	-	-	1											
Carabus scheidleri	A/§3	24	28	13	2		-	1	-	2						-	1	-			
Carabus violaceus	A						-	-	1	1		-	1	-					2		
Clivina fossor	E						1	-	-	-											
Cychrus caraboides	A						-	1	-	1		1	-	5	2	3	10	11	12		
Dyschirius globosus	E						4	-	-	1	1										
Elaphrus cupreus	A									1											
Epaphius secalis	A				16																
Harpalus atratus	A															1	-	-			
Harpalus luteicornis	A	1	-	-																	
Harpalus quadripunctatus	A						1					-	3	2							
Leistus ferrugineus	A						1														
Loricera pilicornis	E						3	6	5	9											
Molops elatus	A											1	2	-							
Nebria brevicollis	A										1										
Ophonus cf. rufibarbis	E	-	-	-			-	-	-							-	-	1			
Patrobus atrorufus	A						-	-	-	2	1										
Platynus assimilis	A	-	1	-			6	3	1	-					1						
Poecilus cupreus	E										1					1	-	-			
Poecilus versicolor	E						-	-	-	1											
Pterostichus burmeisteri	A									1											
Pterostichus melanarius	E	-	-	5			-	-	3	10											
Pterostichus niger	A	-	-	1	3																
Pterostichus nigrita	E	1	-	-			2	1	1	3	4										
Pterostichus oblongopunctatus	A	1	-	-	1		3	2	1	2	1	1	-	-	1						
Pterostichus rhaeticus	A	-	-	-			4	5	2	1	2										
Pterostichus strenuus	E	2	-	-		3	-	1	-	-											
Trechus obtusus	E	-	-	1			1	-	-	1											
Trechus splendens	A						1	1	-	-											
Trechus quadristriatus	E	-	-	1	1	6				-	1										
Trichotichnus laevis	A	-	1	1						-		2	1	3	2						

Tab.2 – Carabidae – materiál z individuálních sběrů (pouze druhy nezjištěné v zemních pastech)

druh	reliktn ost/ ohrože ní											listnatý les				jehličnatý les			
		lado					pastvina												
		18. 5.	17. 6.	4. 8.	21 .9.	24. 10.	18 5.	17 6.	4.8.	21 .9.	24. 10.	17 .5.	18 6.	4. 8.	25 9.	17 5.	18 6.	4. 8.	25 9.
Amara aenea	E									+									
Amara plebeja	E				+														
Demetrias monostigma	A				+														
Dromius fenestratus	A													+					

Výpočet Indexu komunity střevlíkovitých:

Metoda je založena na rozdělení druhů střevlíků do skupin R- reliktní, A-adaptabilní a E-euryekní. Zastoupení jedinců jednotlivých skupin je pak použito pro charakteristiku zachovalosti biotopu. Výpočet je pro uvedená stanoviště následující.

lado: druhů 17 (11 A, 6 E), kusů 117A (81,25%), 27E
 $IKS = 100 - 18,78 - 0,5 \times 81,25 = 40,59$ - stanoviště ovlivněné

pastvina: druhů 31 (20 A, 11 E), kusů 69A (45,10%), 84E
 $IKS = 100 - 54,9 - 0,5 \times 45,1 = 22,55$ - stanoviště silně ovlivněné

les listnatý: druhů 10 (10 A, 0 E), kusů 109A (100%), 0E
 $IKS = 100 - 0,5 \times 100 = 50$ - stanoviště málo ovlivněné

les jehličnatý: druhů 8 (6 A, 2 E), kusů 53A (93%), 2E
 $IKS = 100 - 7 - 0,5 \times 93 = 46,5$ - stanoviště málo ovlivněné

Výpočet „Shannonova indexu diverzity“

Tento index je závislý jednak na počtu zjištěných druhů, jednak na početní vyrovnanosti. Čím vyšší je počet druhů a čím vyrovnanější jsou počty jedinců jednotlivých druhů, tím vyšší je tento index.

Hodnoty použité pro výpočet tohoto indexu jsou v tabulce č. 1

Hodnoty Shannonova indexu diverzity jsou následující:

lado: $H = 1,944$
 pastvina: $H = 2,941$
 les listnatý: $H = 1,482$
 les jehličnatý: $H = 1,237$

Tab.č.3 – druhy Chrysomelidae, Elateridae a Orthoptera dle stanovišť

Rod	druh	stenotop/ ohrožení	lado	pastvina	listnatý les	jehličnatý les	mimo
Chrysomelidae							
Agelastica	alni	S	+	+			+
Cassida	cf. viridis	E					+
Cassida	cf. nebulosus	E		+			
Crepidodera	aurata	E		+			
Crepidodera	aurea	E		+			
Donacia	vulgaris	S		+			
Gastrophysa	viridula	E	+	+			
Chaetocnema	hortensis	E	+	+			
Chaetocnema	mannerheimi	S	+	+			
Chaetocnema	picipes	E		+			
Chrysolina	cf. hyperici	S	+				
Chrysolina	cf. varia	E		+			
Galerucella sp.		S	+				
Lema sp.		E		+			
Longitarsus	nasturtii	E	+	+			
Longitarsus	nigrofasciatus	E	+	+			
Lythraia	salicariae	S		+			
Neocrepidodera	ferruginea	E	+	+			
Oulema sp.		E				+	
Phyllotreta	astrachanica	E		+		+	
Phyllotreta	exclamationis	S		+			
Phyllotreta	striolata	E		+			
Phyllotreta	tetrastigma	S		+			
Phyllotreta	undulata	E		+			
Phyllotreta	vittula	E			+		
Plateumaris	consimilis	S		+			
Psylliodes	chrysocephalus	E			+		
Psylliodes	picinus	S	+				+
Sermylassa	halensis	S					+
Timarcha	metallica	S/EN		+			

Elateridae							
Agriotes	pilosellus		+				
Agrypnus	murinus		+		+		
Ampedus	nigrinus			+			
Athous	bicolor					+	
Athous	subfuscus				+	+	
Athous	zebei				+		
Dalopius	marginatus			+		+	
Hemicrepidius	niger		+				
Hypnoidus	riparius		+	+			
Kibunea	minuta						+
Orthoptera							
Pholidoptera	griseoptera		+	+			
Tetrix	subulata			+			
Chorthippus	dorsatus			+			
Chorthippus	albomarginatus			+			
Chorthippus	biguttulus			+			
Chrysochraon	dispar						
Euthystira	brachyptera		+				

Tabulka č. 4 – další zjištěné druhy v roce 2009

Rod	Druh	ohrožení
Coleoptera		
Lampyridae		
Lamprohiza	splendidula	
Throscidae		
Trixagus	dermestoides	
Buprestidae		
Anthaxia	helvetica	
Anthaxia	nitidula	
Anthaxia	quadripunctata	
Byturidae		
Byturus	tomentosus	
Cerambycidae		
Stenurella	melanura	
Grammoptera	ruficornis	
Paracorymbia	maculicornis	
Saphanus	piceus	NT
Pachytodes	cerambyciformis	
Tetropium	castaneum	
Acanthocinus	cf. reticulatus	CR
Saperda	carcharias	
Saperda	populnea	
Saperda	scalaris	
Plagionotus	sp.	
Scolytidae		
Cryphalus	abietis	
Dytiscidae		
Agabus	undulatus	
Platambus	maculatus	
Hyphydrus	ovatus	
Dytiscus	marginalis	
Hydrophilidae		
Cryptopleurum	obscurum	
Anacaena	globulus	
Anacaena	lutescens	
Megasternum	obscurum	
Cercyon	cf. convexiusculum	
Cercyon sp.		

Hydrobius	fuscipes	
Coelostoma	orbiculare	
Hydraena	britteni	
Elmidae		
Limnius	volckmari	
Dryopidae		
Dryops	luridus	
Cantharidae		
Cantharis	fusca	
Cantharis	flavilabris	
Cantharis	livida	
Cantharis	nigricans	
Coccinellidae		
Calvia	quatuordecimpunctata	
Hippodamia	tredecimpunctata	
Propylea	quatuordecimpunctata	
Coccinella	sempunctata	
Curculionidae		
Acalles	pyrenaeus	NT
Apion	onopordi	
Apion	opeticum	
Apion	elongatulum	
Brachysomus	echinatus	
Byctiscus	pupuli	
Ceutorhynchus	obstrictus	
Ceutorhynchus	erysimi	
Curculio	salicivorus	
Leiosoma	deflexum	
Nedys	quadrimaculatus	
Otiorhynchus	scaber	
Otiorhynchus	raucus	
Phyllobius	viridicollis	
Phyllobius	pomaceus	
Phyllobius	arborator	
Polydrusus	cervinus	
Rhinomias	forticornis	
Rhinoncus	castor	
Sciaphilus	asperatus	
Simo	hirticornis	
Stenocarus	ruficornis	
Strophosoma	melanogrammum	
Strophosoma	capitatum	
Tropiphorus	elavatus	
Silphidae		
Nicrophorus	investigator	
Nicrophorus	vespilloides	
Oiceoptoma	thoracica	
Phosphuga	atrata	
Lagriidae		
Lagria	hirta	
Geotrupidae		
Anoplotrupes	stercorosus	
Scarabeidae		
Oxythyrea	funesta	§3
Phyllopertha	horticola	
Aphodius	ater	
Aphodius	prodromus	
Aphodius	fimetarius	
Aphodius	subterraneus	
Pyrochroidae		
Schizotus	pectinicornis	

<u>Dermaptera</u>		
Apterygida	media	
Chelidurella	guentheri	
<u>Mecoptera</u>		
Panorpa	vulgaris	
Panorpa	germanica	
<u>Odonata</u>		
Anax	imperator	
Calopteryx	virgo	
Calopteryx	splendens	
Coenagrion	puella	
Libellula	depressa	
Platycnemis	pennipes	
Orthetrum	cancellatum	
Sympetrum	sanguineum	
<u>Lepidoptera (Rhopalocera)</u>		
Araschnia	levana	
Inachis	io	
Vanesa	atalanta	
Vanessa	cardui	
Carterocephalus	palaemon	
Pyrgus	malvae	
Gonepteryx	rhamni	
Pieris	brassicae	
Pieris	napi	
Leptidea	cf.reali	
Lassiommatia	maera	
Pararge	aegeria	
Coenonympha	pamphilus	
Brenthis	ino	
Polygonia	c-album	
Ochlodes	sylvanus	
Limenitis	populi	
Maniola	jurtina	
Aphantopus	hyperanthus	
<u>Amphibia</u>		
Rana	temporaria	
Rana	arvalis	
Pelophylax	esculentus	
Bufo	bufo	
Hyla	arborea	
Triturus	cristatus	

V systematickém přehledu pavouků (Araneae) v tabulce č. 5 byla v prvním sloupci ke každému druhu přiřazena podle Katalogu pavouků České republiky (Buchar et Růžička, 2002) charakteristika fytogeografické oblasti, v níž se nachází těžiště výskytu druhu na území ČR, stupně původnosti či deteriorizace stanovišť obývaných daným druhem a stupně ohrožení pro území ČR. Ve druhém sloupci je uvedena charakteristika hojnosti výskytu na lokalitě.

Seznam použitých zkratk:

FO – fytogeografická oblast: **T-M** – Termofytikum a Mezofytikum, **M** – Mezofytikum, **M-O** – Mezofytikum a Oreofytikum, **N** – nespecifická (ve všech třech oblastech)

PS – původnost stanoviště: **C** – stanoviště minimálně negativně narušená činností člověka, osidlovaná stenotopními druhy, **S** – druhotná, polopřirozená stanoviště (kulturní lesy, extenzivní louky a pastviny ap.), osidlovaná druhy se širší ekologickou valencí, **D** – stanoviště s vysokým stupněm disturbance (intenzivní

louky a pole, výsypky ap.), osidlovaná převážně pionýrskými druhy. Zvlášť byly zvýrazněny druhy obývající v rámci podmínek našeho území výhradně první typ výše uvedených stanovišť (C!)
 CS – Červený seznam bezobratlých ČR: CR – kriticky ohrožený, EN – ohrožený, VU – zranitelný, NT – téměř ohrožený

Výskyt druhu – **1 - hojný**, **2 - vzácný**,

Tabulka č. 5 – Systematický přehled pavouků (Araneae)

Čeleď – Druh	FO/PS/CS	Výskyt
Dysderidae – šestiočkovití		
<i>Harpactea hombergi</i> (Scopoli, 1763)	T-M/S/-	1
<i>Harpactea lepida</i> (C.L.Koch, 1838)	M/S/-	1
<i>Harpactea rubicunda</i> (C.L.Koch, 1838)	T-M/S,A/-	2
Mimetidae - ostníkovití		
<i>Ero furcata</i> (Villers, 1789)	M/S/-	2
Theridiidae – snovačkovití		
<i>Enoplognatha ovata</i> (Clerck, 1757)	M/S/-	1
<i>Neottiura bimaculata</i> (Linné, 1767)	T-M/D/-	1
<i>Robertus lividus</i> (Blackwall, 1836)	N/S/-	1
<i>Theridion sisypium</i> (Clerck, 1757)	M/S/-	1
<i>Theridion tinctum</i> (Walckenaer, 1802)	T-M/S/-	2
Linyphiidae – plachetnatkovití		
<i>Centomerus sellarius</i> (Simon, 1884)	M/C/-	1
<i>Ceratinella brevis</i> (Wider, 1834)	M/S/-	1
<i>Diplocephalus cristatus</i> (Blackwall, 1833)	M/S/-	2
<i>Diplocephalus picinus</i> (Blackwall, 1841)	M/S/-	2
<i>Gongylidium rufipes</i> (Linné, 1758)	M/S/-	2
<i>Lepthyphantes cristatus</i> (Menge, 1866)	M/S/-	1
<i>Lepthyphantes flavipes</i> (Blackwall, 1854)	M/S/-	1
<i>Lepthyphantes nitidus</i> (Thorell, 1875)	M/C/-	2
<i>Lepthyphantes tenebricola</i> (Wider, 1834)	M/S/-	1
<i>Linyphia triangularis</i> (Clerck, 1757)	M/D/-	1
<i>Macrargus rufus</i> (Wider, 1834)	M/S/-	2
<i>Maso sundevalli</i> (Westring, 1851)	M/S/-	1
<i>Meioneta rurestris</i> (C.L.Koch, 1836)	N/D/-	1
<i>Micrargus herbigradus</i> (Blackwall, 1854)	M/S/-	1
<i>Neriere clathrata</i> (Sundevall, 1830)	M/S/-	1
<i>Oedothorax apicatus</i> (Blackwall, 1850)	T-M/D/-	1
<i>Pelecopsis elongata</i> (Wider, 1834)	M/C!/-	2
<i>Saloca diceros</i> (O.P.-Cambridge, 1871)	M-O/C!/-	2
<i>Trematocephalus cristatus</i> (Wider, 1834)	M/S/-	1
<i>Walcenaeria obtusa</i> Blackwall, 1836	M/S/-	2
Tetragnathidae - čelistnatkovití		
<i>Metellina segmentata</i> (Clerck, 1757)	M/D/-	1
<i>Tetragnatha montana</i> Simon, 1874	M/S/-	2
<i>Tetragnatha obtusa</i> C.L.Koch, 1837	M/S/-	1
<i>Tetragnatha pinicola</i> L.Koch, 1870	T-M/S/-	1
Araneidae – křížákovití		
<i>Aculepeira ceropegia</i> (Walckenaer, 1802)	M/D/-	1
<i>Araneus diadematus</i> Clerck, 1757	M/S,A/-	1
<i>Araneus marmoreus</i> Clerck, 1757	M/S/-	1
<i>Araneus quadratus</i> Clerck, 1757	M/S/-	1
<i>Araniella cucurbitina</i> (Clerck, 1757)	M/D/-	1
<i>Argiope bruennichi</i> (Scopoli, 1772)	T-M/S/-	1

Lycosidae – slíďákovití		
<i>Xerolycosa nemoralis</i> (Westring, 1861)	N/S/-	1
Pisauridae – lovčíkovití		
<i>Pisaura mirabilis</i> (Clerck, 1757)	M/D/-	1
Agelenidae – pokoutníkovití		
<i>Histopona torpida</i> (C.L.Koch, 1834)	M/S/-	2
Amaurobiidae – cedivkovití		
<i>Amaurobius fenestralis</i> (Ström, 1768)	M/S/-	1
<i>Callobius claustrarius</i> (Hahn, 1833)	M-O/S/-	1
Hahniidae - přičnatkovití		
<i>Cryphoea silvicola</i> (C.L.Koch, 1834)	M-O/S/-	1
<i>Hahnia pusilla</i> C.L.Koch, 1841	M/S/-	2
Clubionidae - zápníkovití		
<i>Clubiona lutescens</i> Westring, 1851	M/S/-	1
<i>Clubiona terrestris</i> Westring, 1851	M/S/-	2
Anyphaenidae – šplhalkovití		
<i>Anyphaena accentuata</i> (Walckenaer, 1802)	T-M/S/-	2
Philodromidae – listovníkovití		
<i>Philodromus aureolus</i> (Clerck, 1757)	M/D/-	1
Thomisidae – běžníkovití		
<i>Diaea dorsata</i> (Fabricius, 1777)	T-M/S/-	1
<i>Ozyptila praticola</i> (C.L.Koch, 1837)	T-M/S/-	1
<i>Xysticus audax</i> C.L.Koch, 1837	M/D/-	2
<i>Xysticus ulmi</i> (Hahn, 1831)	M/S/-	1
Salticidae - skákavkovití		
<i>Ballus chalybeius</i> (Walckenaer, 1802)	T/S/-	2
<i>Dendryphantès rudis</i> (Sundevall, 1833)	M/S/-	2
<i>Marpissa radiata</i> (Grube, 1859) ?	M/C/NT	2
<i>Salticus scenicus</i> (Clerck, 1757)	T-M/S/-	2

DISKUSE:

Během průzkumu bylo zjištěno 50 druhů střevlíkovitých, 30 druhů mandelinkovitých, 10 druhů kovaříkovitých, 9 druhů vodomilovitých 11 druhů tesaříkovitých a 26 druhů brouků dalších čeledí.

Z lokality Jindřiš, s velkou pravděpodobností právě z Jindřišského údolí, jsou dále známy následující nálezy střevlíkovitých. *Platyderus rufus* (lgt. Häckel, 1984), vzácný teplomilný druh, jehož výskyt je pravděpodobný na k jihu obrácených skalnatých hranách údolí, a mokřadní druhy *Europhilus gracilis* (lgt. Hesoun, 1987), *Clivina collaris* (col. Pulpán, 1981).

Z alespoň regionálně významnějších druhů lze vyzdvihnout:

Cicindela campestris – Jeden z mála zjištěných zvláště chráněných druhů. Druh se vyskytuje zejména na otevřených stanovištích s písčitou nebo hlinito písčitou půdou, protože jeho larvy si tvoří v půdě komůrky, ze kterých loví hmyz pohybující se v jejich okolí. V ČR široce rozšířený, na Jindřichohradecku hojný.

Carabus scheidleri – Další ze zvláště chráněných druhů. Hojnější na vlhkých lučních stanovištích.

Mimořádně hojný na stanovišti „lado“. Druh na Jindřichohradecku běžný.

Molops elatus – Druh střevlíka vázaný především na smíšené lesy. Na Jindřichohradecku dosud nezjištěný, nejbližší známá lokalita je Mutenská obora na Dačicku. Druh je v jižních Čechách početněji znám ze Šumavy a jejího podhůří, VVP Boletice, Českokrumlovsko a z Nové obory u Poněšic.

Pterostichus burmeisteri – I tento druh střevlíka je vázaný především na smíšené lesy. Z Jindřichohradecka jsou však nálezy častější – Kunějov, Číměř, Návary, starší nálezy i od Jindřichova Hradce.

Demetrius monostigma – Tento střevlíček je v rámci ČR považován za vzácný až lokální druh. V mokřadech Jindřichohradecka je však nalézán poměrně pravidelně.

Chaetocnema mannerheimi – V rámci ČR nehojný dřepčík mokřadů, oligofág na *Dactylis glomerata*, *Carex* sp., *Glyceria* sp. Na Jindřichohradecku je znám z několika lokalit.

Phyllotreta exclamationis – V rámci ČR opět nehojný druh mokřadů, oligofág na Brassicaceae. Na Jindřichohradecku v zachoválejších mokřadech.

Timarcha metallica – Zřejmě nejvýznamnější nález tohoto průzkumu. Vzácný druh chladnějších poloh (lesnatá údolí apod.). Na Jindřichohradecku znám pouze z PR Skalák u Senotína.

Athous zebei – Lokální druh kovaříka především jehličnatých lesů. Rozšíření na Jindřichohradecku není známo.

Anthaxia nitidula – V ČR hojný druh krasce. Na Jindřichohradecku však jde zřejmě o první nález.

Saphanus piceus – Druh tesaříka vázaný na trouchnivé, často na zemi ležící dřevo. V ČR je považován za druh téměř ohrožený. Na Jindřichohradecku se však zřejmě vyskytuje na řadě lokalit.

Hydraena britteni – Lokální až vzácný druh vodomila, vázaný na mělké vody, bohatě zarostlé vegetací. Rozšíření na Jindřichohradecku není známo.

Nicrophorus investigator – Druh hrobaříka považovaný v ČR za vzácnější. Na Jindřichohradecku zjištěn na několika lokalitách.

Oxythyrea funesta – Dříve poměrně vzácný druh zlatohlávka, v současné době v jižních Čechách značně rozšířený a často hojný.

Leiosoma deflexum – Vzácnější druh nosatce žijícího v zachovalých listnatých lesích.

Brachysomus echinatus, *Acalles pyrenaeus*, *Rhinomias forticornis* – Nelétavé druhy zachovalých lesů, žijí v hrabance a na povrchu půdy. Jejich výskyt lze považovat za důkaz lesního kontinua.

Acanthocinus cf. *reticulatus* – Tesařík vázaný zejména na staré (původní?) jedlové porosty. Vzácný, považovaný za kriticky ohrožený. Z Jindřichohradecka udáván z okolí Jarošova nad Nežárkou. Determinaci provedenou podle požerků je ještě nutno potvrdit.

Index komunity střevlíkovitých naznačuje, že nejzachovalejším stanovištěm v tomto území je biotop listnatého (suťového) lesa. V této ploše nebyly zjištěny eurytopní druhy střevlíkovitých, proto není hodnota IKS snižována jejich výskytem. Podle koeficientu IKS můžeme pak stanoviště seřadit v pořadí les jehličnatý, lado a pastvina. Zdá se, že hodnoty tohoto indexu jsou zkreslující na stanovišti otevřených mokřadů. K podobně nízkým stupňům zachovalosti na mokřadních stanovištích dospěli i jiní autoři (např. Uhlíková 2007). Index byl původně tvořen pro hodnocení lesních stanovišť. K tomu, aby jeho hodnoty dobře vypovídaly i o zachovalosti mokřadů, by zřejmě bylo nutno některé vlkomilné druhy, zařazené dnes mezi eurytopní (kategorie E), přeradit mezi druhy adaptabilní (A). Není proto vhodné srovnávat mezi sebou stanoviště mokřadní a lesní. IKS je však možno využít pro vzájemné srovnání dvou lesních stanovišť a dvou stanovišť v nivě. Zřejmé je zejména to, že management lučního mokřadu otevírá prostor pro druhy euryekní., jejichž výskyt snižuje IKS tohoto stanoviště.

Shannonův index diverzity je nejvyšší na lokalitě pastvina. Potom postupně klesá v pořadí lado, les listnatý, les jehličnatý. Hodnoty indexu ukazují, že nejvyšší počet druhů a vysoká vyrovnanost je právě na stanovišti pastvina. Diverzitu tohoto stanoviště nezvyšují jenom druhy eurytopní. Ty sice tvoří víc jak polovinu zjištěných druhů i kusů střevlíků i mandelinek, ale na tomto stanovišti je také nejvyšší zjištěný počet druhů adaptabilních v případě střevlíků (viz výše) i nejvyšší počet stenoekních druhů mandelinek (8 druhů), jak je vidět v tabulce č.2. Počet adaptabilních druhů střevlíků (21) je téměř dvojnásobný oproti stanovišti „lado“ (11). Pouze 5 adaptabilních druhů bylo zjištěno na stanovišti lado a nebylo doloženo ze stanoviště pastvina.

V dalších zkoumaných řádech byly nalezeny pouze tyto regionálně významnější druhy hmyzu:

Brenthis ino – Nehojný motýl mokřadních luk, na Jindřichohradecku lokální (např. Bednářeček, Světce).

Apterygida media – Poměrně teplomilný druh škvora, jehož rozšíření na Jindřichohradecku není dosud dostatečně známo

Při provedeném průzkumu Jindřišského údolí bylo zjištěno relativně pestré společenstvo pavouků, dané značnou diverzitou přítomných biotopů. Z regionálně významných nálezů je možno uvést zejména následující druhy:

Centromerus sellarius (Simon, 1884) – charakteristická plachetnatka žijící v mechu zachovalejších lesních, často suťových porostů

Lepthyphantes nitidus (Thorell, 1875) – nehojný druh plachetnatky vázaný na kamenitý podklad či skalní stěny, na území okresu J.Hradec první recentní údaj

Pelecopsis elongata (Wider, 1834) - nehojná pavučinka nacházená převážně v mechu a detritu na výslunných skalnatých svazích a v reliktních borech

Saloca diceros (O.P.-Cambridge, 1871) – bioindikačně významný druh pavučenky žijící v opadance různých typů přírodě blízkých lesů

Anyphaena accentuata (Walckenaer, 1802) – šplhalka keřová žije na vegetaci listnatých lesů nižších poloh, většina recentních nálezů na území okresu J.Hradec pochází z jeho východní části

Marpissa radiata (Grube, 1859) – ohrožená skákavka vázaná zejména na litorální vegetaci rybníků, na Jindřichohradecku však není na vhodných místech vzácná

ZÁVĚR:

Z provedeného výzkumu je zřejmé, že jako zachovalé lze hodnotit zejména stanoviště listnatého suťového lesa. Prováděný management sice umožňuje vyšší zastoupení eurytopních druhů na stanovišti „pastvina“ a tak snižuje její Index komunity střevlíkovitých, který by měl být ukazatelem zachovalosti, současně však zvyšuje její diverzitu a zvyšuje jak počty vyskytujících se eurytopních druhů, tak i počet druhů stenoekních a adaptabilních.

Zdá se tedy vhodné ponechat část plochy bez údržby, což povede k postupnému zarůstání nivy dřevinami, jak již místy probíhá. Prováděný management pak umožňuje zachování lučního společenstva s vysokou druhovou diverzitou i když včetně druhů eurytopních.

Zjištěná data budou použita zejména ke zpracování ochrannářského plánu této lokality, vykoupené v rámci programu „Místo pro přírodu“. Dále data budou využita při projektech AOPK – Mapování druhů. Údaje budou předány příslušným orgánům ochrany přírody a krajiny.

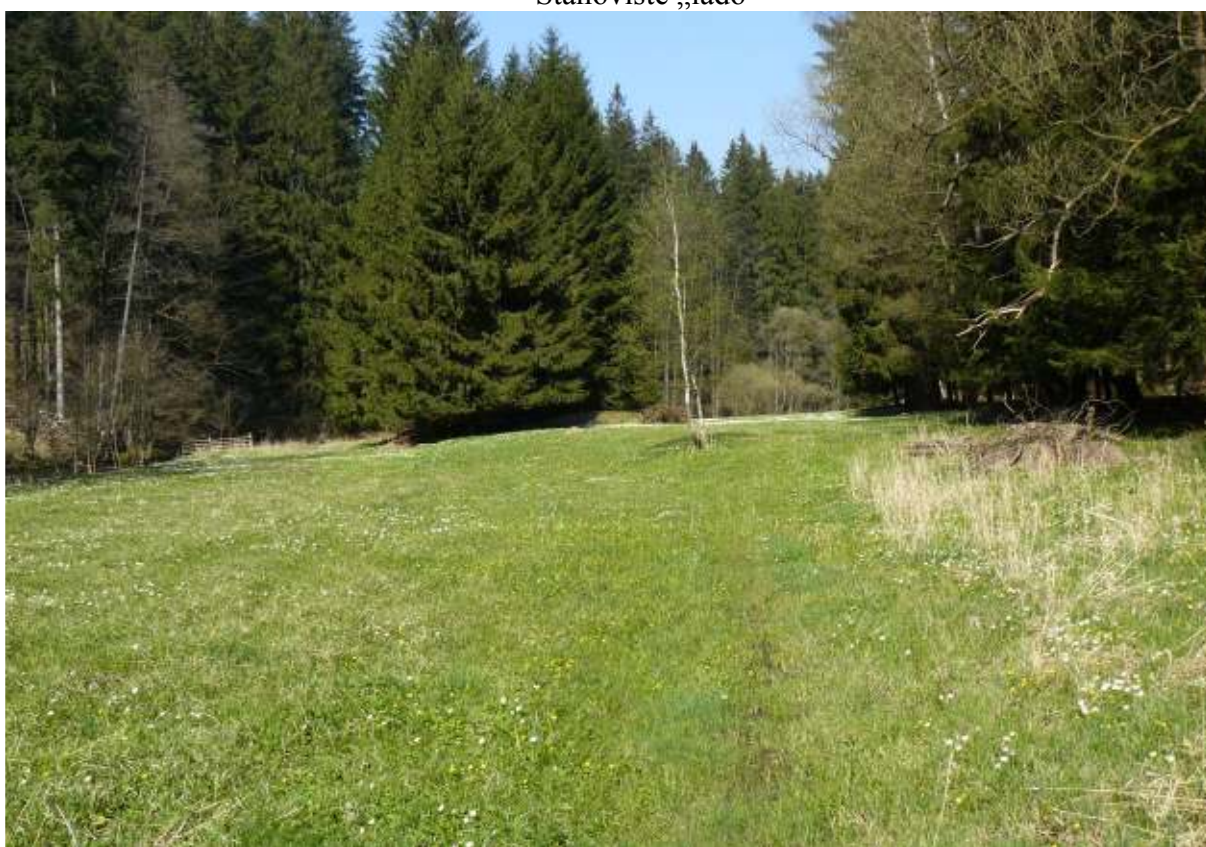
V neposlední řadě budou výsledky použity při osvětové práci našeho sdružení a při dalším rozšiřování naučné stezky, procházející tímto územím.

Fotodokumentace:

Stanoviště „lado“

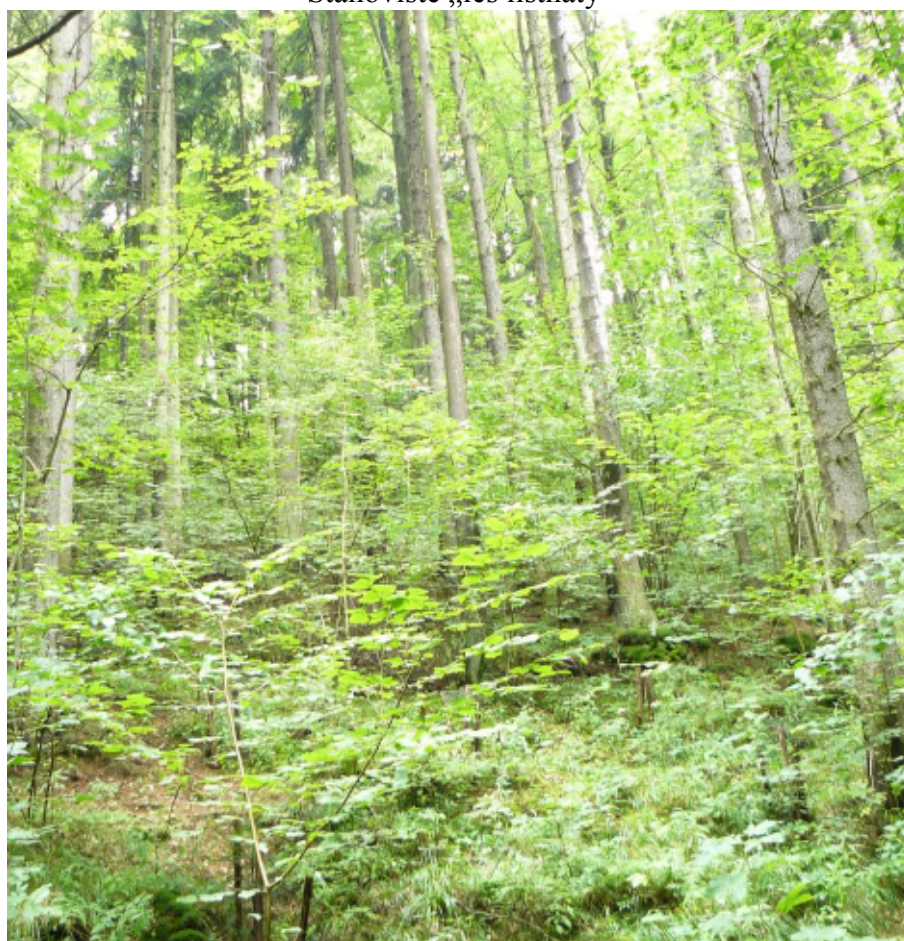

Stanoviště „pastvina“

Stanoviště „les listnatý“

Stanoviště „les jehličnatý“

Perlet'ovec kopřivový *Brenthis ino*

Okáč pýrový *Pararge aegeria*

Babočka paví oko *Inachis io*

Svižník polní *Cicindela campestris*

Mrchožrout znamenáný *Oiceoptoma thoracica*

Brouk z čeledi Elmidae *Limnius volckneri*

Larva šídla královského *Anax imperator*

Kobylka *Metrioptera roeselii*